

Dosarul nr. 2ra-1108/22
2-21124810-01-2ra-12082022

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: E. Silivestru
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: L. Pruteanu, I. Cotruță, I. Țurcan

ÎNCHEIERE

9 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Svetlana Filincova
Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerului Justiției al Republicii Moldova și recursului declarat de avocatul Mocanu Serghei în interesele lui Neverov Evghenii,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Neverov Evghenii împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 19 august 2021, Neverov Evghenii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat:

- constatarea faptului încălcării dreptului lui Neverov Evghenii la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile în cadrul procesului penal de învinuire a Ecaterinei Leonti (Safonova) și a lui Petru Jitaru;

- încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Neverov Evghenii a sumei de 10 000 euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat în legătură cu încălcarea termenului de judecare a cauzei civile în termen rezonabil;

- încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Neverov Evghenii a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 9 000 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 21 aprilie 2010 a fost depozitat de către Ecaterina Leonti (Safonova) și Petru Jitaru prin abuz de încredere de o sumă considerabilă de bani. Pe faptul dat a fost pornită o urmărire penală unde reclamantul a fost recunoscut în calitate de parte vătămată și civilă, depunând în acest sens o acțiune civilă.

Prin sentința Judecătoriei Chișinău din 6 iunie 2018, Ecaterina Leonti (Safonova) și Petru Jitaru au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii

prevăzute de art. 196 alin. (4) din Codul penal și liberați de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului prescripției de tragere la răspundere penală.

Acțiunea civilă înaintată de Neverov Evghenii în cadrul procesului penal a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

Reclamantul a relatat că avocatul Ion Cerga, în interesele Ecaterinei Leonti (Safonova), a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpata să fie achitată. Jitaru Petru nu a contestat sentința instanței de fond.

Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2019, apelul a fost respins, ca nefondat. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2019 a fost contestată cu recurs.

Prin decizia din 21 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul avocatului Ion Cerga, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2019, în privința inculpatei Leonti (Safonova) Ecaterina, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, reclamantul a invocat că i-a fost încălcat dreptul la judecarea acțiunii civile în termen rezonabil, deoarece la moment cauza penală în privința Ecaterinei Leonti (Safonova) se află la rejudecare în instanța de apel după emiterea deciziei din 21 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție.

În drept, reclamantul a invocat art. 6 CEDO, art. 8, 11, 14, 1998, 1999, 2036, 2037 din Codul civil și prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Prin hotărârea din 10 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea.

S-a constatat faptul încălcării dreptului lui Neverov Evghenii la judecare în termen rezonabil a acțiunii civile în cadrul procesului penal de învinuire a Ecaterinei Leonti (Safonova) și a lui Petru Jitaru.

S-a încasat din contul Bugetului de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Neverov Evghenii, suma de 3 000 lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile în cadrul procesului penal.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 10 decembrie 2021, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea parțială a acesteia, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

Iar, la 20 decembrie 2021, avocatul Mocanu Serghei, în interesele lui Neverov Evghenii, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea acesteia în partea respingerii pretențiilor, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției.

S-a admis cererea de apel depusă de avocatul Mocanu Serghei în interesele apelantului Neverov Evghenii.

S-a casat hotărârea din 10 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă prin care:

S-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Neverov Evghenii împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la

judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

S-a constatat faptul încălcării dreptului lui Neverov Evghenii la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile în cadrul procesului penal.

S-a încasat de la Bugetul de Stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Neverov Evghenii, cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5 000 lei și, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suma de 2000 lei.

În rest pretențiile s-au respins.

În motivarea deciziei emise, Colegiul instanței de apel a constatat că potrivit raportului motivat prezentat, termenul de examinare a cauzei depășește limita rezonabilității pentru astfel de cauze.

A reținut că perioada de referință pentru aprecierea termenului rezonabil de judecare a cauzei este intervalul de timp: 5 iulie 2012 (data repartizării cauzei) și până la (19 noiembrie 2021).

Subsecvent, Colegiul a admis parțial și cerința auxiliară de încasare a prejudiciului moral în sumă de 5000 lei, în condițiile în care s-a făcut parțial dovada suportării acestuia.

La 5 iulie 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei și a hotărârii, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele.

Consideră că respectiva cauză supusă controlului justeții duratei procedurilor, în baza Legii nr. 87, a fost apreciată în mod eronat de către Curtea de Apel Chișinău și Judecătoria Chișinău, sediul Centru, drept o încălcare a dreptului intimatului la judecare a unei cauze penale în termen rezonabil, în lipsa însă unei motivări plauzibile, intimatul neîntreținând condiția de acuzat, pentru a putea pretinde verificarea rezonabilității duratei procedurilor în ansamblu.

La fel, a susținut că instanța de apel în mod evaziv a apreciat raportul motivat, nefiind examinat în mod just aspectele relevate în acest sens, în condițiile în care, din conținutul raportului se observă faptul că durata de timp a examinării cauzei nu a fost viciată din culpa instanțelor, cât și nemijlocit că prezentul intimat nu reprezintă persoana acuzată în respectivul proces. Curtea de Apel Chișinău s-a rezumat doar la o motivare superficială, prin simpla trecere în revistă a aspectelor prezentate în raportul întocmit, finalizându-se printr-un simplu calcul calendaristic al termenului, considerând aplicabil calculul termenului, începând cu 5 iulie 2012 (data repartizării cauzei) și până la (19 noiembrie 2021), poziție ce o consideră a fi una eronată.

Astfel, a conchis că prin nemotivarea aprofundată de către instanțe a ceea ce a determinat concluzia de admitere a acțiunii, respectiv constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, se creează o practică păguboasă de eschivare a unei motivări și nemijlocit o apreciere și aplicare eronată a normelor de drept material ce reglementează examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil, conform Legii nr. 87/2011.

A precizat că intimatul Neverov Evghenii a constituit una din multitudinea de părți vătămate implicate în acel procesul penal.

Ulterior, la 18 august 2022, avocatul Mocanu Serghei în interesele lui Neverov Evghenii, a declarat recurs împotriva deciziei din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei și modificarea hotărârii, cu încasarea din contului Bugetului de Stat în beneficiu lui Neverov Evghenii, cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 10 000 de euro, și cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suma de 9 000 lei.

În motivarea recursului, reprezentantul lui Neverov Evghenii a invocat că, consideră decizia parțial neîntemeiată și pasibilă e a fi modificată.

Avocatul Mocanu Serghei consideră că apelantul este îndreptățit să pretindă repararea prejudiciului moral suportat, quantumul despăgubirii solicitate de acesta nu a fost just apreciat de către instanță de fond.

La fel, consideră că instanța eronat respins cerința privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Colegiul reține că decizia din 10 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost comunicată părților la 1 august 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.134).

Din aceste considerente, Colegiul constată că recursurile au fost declarate în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Curtea Supremă de Justiție a expediat pentru cunoștință intimaților cererile de recurs la 18 august 2022, informându-i despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței. Însă, până la data examinării admisibilității recursului, referințe nu au fost depuse.

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs depuse nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele acestora sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursul declarat de Ministerului Justiției și recursul declarat de avocatul Mocanu Serghei în interesele

lui Neverov Evghenii nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerului Justiției al Republicii Moldova și recursul declarat de avocatul Mocanu Serghei în interesele lui Neverov Evghenii.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Svetlana Filincova

Mariana Pitic